

lyet a sors a mi számunkra tartogatott. Megírta a mai ember hiteles élettörténetét." (18)

Az eljövendő világról alkotott elképzeléseit az idő nem igazolta. A cár atyuskát, a szent sztareceket elsöpörte a történelem. És mégis, Dosztojevszkij alakjainak igazsága még azokat a forradalmárokat is befolyásolta, akik egyébként nem követtek őt misztikus messianizmusában. (19)

Balázs Béla ezt írja 1922-ben: „Dosztojevszkij következtetései tévesek. De okainak legmélyebb erkölcsi igazsága él és döntő etikai motívumot vitt bele az orosz forradalmárok hitébe, érzésvilágába, agitációjába. Ők Dosztojevszkijtól tanulták, hogy nem lehet abba belenyugodni, hogy magam tisztességesen élek, mert felélés vagyok minden körülöttem történő szörnyűségért, ha nem támadok fel ellene. Ez az új felelősségérzés Dosztojevszkij etikája, amellyel minden regénye tele van: ez a forradalom etikája.” (20)

Figyelemre méltó, hogy Lenin a Moszkvában felállítandó emlékművek közé egy Dosztojevszkij-szobor tervét is felvette. Könyvtárában ott sorakoztak Dosztojevszkij munkái, olvasta, ismerte őket. Említsük meg azt is, hogy József Attila hagyatékában fennmaradt a Karamazov testvérek ronggyá olvasott, megsárgult példánya.

Magvetése korunkban érett be. Könyvei korunk nyugtalanító, ihlető, vitára készítő írásaivá lettek. Egyik méltatója írja róla: „Az emberi társadalmat nem lehet felépíteni arra, amiről Dosztojevszkij beszélt, ám az a társadalom, mely elfelejti azt, amiről Dosztojevszkij beszélt, nem méltó arra, hogy emberinek nevezzék.” (21)

Jegyzetek: 1.) Thurneysen: Dostojevszkij (1930) 4-5. 2.) Bűn és bűnhődés. II. 223. 3.) Literarische Schriften (1920) 103. 4.) Briefe von Dost. (1920) 62. 5.) Ördögök. II. 358. 6.) I. m. II. 75. 7.) I. m. II. 190-191. 8.) Der unbekante Dost. (1926) 113. 9.) Hennecke: Apokryphen (1904) 10. 10.) Szerb Antal: A világirodalom története (1962) 696. 11.) I. m. 697. 12.) Bűn és bűnhődés 315. 13.) I. m. 298. 14.) I. m. 296. 15.) Karamazov. 346. 16.) I: m. 581. 17.) Korolenko: Die Geschichte meines Zeitgenossen (1919) 17. 18.) Bakcsi György: Dosztojevszkij és világa (1971) 190. 19-21.) I. m. 192, 199.

Bodrog Miklós zsoltárfordításaiból

15.
Dávid zsoltára

Uram, ki lehet sátrad vendége,
ki időzhet szent hegyeden?
Aki feddhetetlenül él, igazul cselekszik
s igazat beszél szíve szerint.
Nyelve nem rágalmaz,
nem tesz rosszat felebarátjának,
nem szór szidalmakat atyjafiára,
semmibe veszi az elvetemültet,
de becsüli az Urat féltőket,
esküjét meg nem szegi, bár kárát vallja,
pénzét nem adja uzsorára,
nem fogad el ajándékot, ártatlan ellen.
Aki így cselekszik, soha meg nem inog!